

MAGYAR KURIR

Bétsből, Kedden, Julius' 21-dikén 1818.

Északi Amerika.

Azok a' részint kivándorlott részint számkivetett Frantziák, kik a' Trinity vize mellett Galvestonnál letelepedni 's ott egy plántatartományt organizálni iparkodnak, már, egy erőségnék, várnak, építéséhez is hozza fogtak: de, így szoll a' tudósító, egy ily plántatartományt bajosan fog az Egygyesült Státusok' Országlószéke a' maga határaihoz ily közel megszervenvedni.

Az Egygyesült Státusok' seregei folytatják a' Floridákban a' foglalást vagy hodoltatást. Az újabb tudósításokban néhány erősségek nevezetnek-meg, melyekbe őrző tsoportokat szállítottak-be: — „Az ő vezérjek Generális Jackson, így szoll a' tudósító, egy reguláris Regimentel 's a' Tenessci önkéntvállalkozottakkal az Apalachicola vizén általmenvén, Pensacolának vette útját, kétségkívül hogy ezt is elfoglalja 's elegendő őrző sereget tegyen belé, a' határszéleknek oltalmazására. Ugyan ő Gasdenbe 550, St. Márkba 200, Scottba 250 embereket hagyott őrizeten. Az ezen erősségekben hátra hagyott tsoportok' vezérének Generális Gainesnek elejébe oly rendelést adott Gen. Jackson, hogy a' Seminoles nevű Indus népet tartsa zabolán. Egy része ezen Indus népnek elfutván, a' Maganie tava mellé vonta-meg magát, melyre nézve az Egygyesült Státusok' Országlószéke fegyveres hajókat rendelt Floridának déli tsutsához, oly parantsolattal, hogy ott le 's fel jár-

ván, olállkodjék, 's ha látja, hogy az Anglusok a' Bahama - szigetekről a' nevezett Indusoknak segítségére találnának menni, őket fogják-el.

Átaljában szollván az Egygyesült Státusok' és Anglia' Országlószékeik között kedvetlenül látszanak a' politikai környülállások. Baker úr, az Angliai Közönséges Konzul azon a' ponton állott, mint mondják egésségének gyengülése miatt; hogy Washingtonbol eltávozzék: de a' hol úgy vélekedtek, hogy az ő önmétvaló eltávozásának sokkal egyéb, tudniillik valamely politikai betegség volna az indító oka. — (A' nevezett Konzul úr az egygyik Bétsi Német újságszerént már megerkezett Liverpoolba: 's útozása tsak 18 napot tartott).

Egy Amerikai újságban így irtak Május' 26-dikán a' Floridában folyó dolgokrol: —

„Nékünk alkalmatosságunk vala néhány tiszt urakkal beszélni, a' kik tsak mostanság jöttek-el a' mi Floridai seregeinktől. Ezekitől értjük, hogy két Anglus Emissáriusok, Arbuthnoth és Ambruster, a' kik St. Márknál és Sumarnél seregeink által elfogattattak, mint lázzasztók, egy hadi itélőszék elejébe állittattak legyen, melynek Gen. Gaines volt az előlülője, 's a' melly őket bünnösöknek lenni találván, halálra ítélte, 's meg is ölette. A' bűn, mellyért megölettettek, abban állott, hogy az Indusokat ellenünk hadakozásra ingerlették. Egyiknek büntetése a' másiktól abbakü-

lőmbözött, hogy Arbuthnotot felakasztották, Ambrustert pedig meglőtték.

„Arbuthnot, mint Kapitány, az Anglusoknál szolgált; 40 esztendő, szemebetűnő tekintetű, 's a' halálon is trutzoló bátor hadi ember volt. Mikor a' Hóher a' kötelet a' nyakára fojtotta, felkiáltott: hogy véle kevesebbé gorombán is bánhatnának, mert ő Gentleman (homo nobilis), 's érette még boszszút fognak állani. Azt is kikérte, hogy a' vagyona-it legkissebb fogyatkozás nélkül adják által a' fijának. — Ambruster sokkal ifjabb volt; alig töltött 25 esztendőt; eleinten ő is bátran 's álhatatosan viselte magát, hanem a' halál' közelgetésével úgy elvesztette minden bátorságát, hogy inkább aszszonyhoz mint férjfiuhoz illő módon halt meg.

„A' bűn, mint mondják, mind ketőre tagadhatatlanul rá bizonyosodott. Leveleiket, mellyekben az ellenséget szereinknek mozdulásaikról tudósították, 's őket, hogy miképpen viseljék magokat, oktatták, a' miéink elfogdosták; 's egyéb dokumentumokra is találtak, mellyekből nyilvánosságban kilátszott, hogy a' Ney-Providencei (Anglus) Kormányzóval, valamint szintén az Indusokkal 's a' Floridai pártos Szaretsenekkel is, leveleztek. De e' még nem volt elég. Mitsoda boszszúsággal eshetik az akármely Amerikai embernek értésére, hogy kevés el ezen két Anglusoknak megölettetése előtt, egy Francis nevű Profétát akasztottak fel, a' kinél Anglus szolgálatban lévő Brigadéros Generálisi Pátenst kaptak, mellyet neki kétségkívül Angliában, azon oda tett útozásakor adtak, a' melyből nem régen érkezett vala vissza. Azokból a' vizsgálódásokból, mellyekre ezen történetek alkalmatosságot adtak, 's a' mellyek most folytattatnak, kétségkívül azon legfeketébb árulásnak egész átkozott systemája, a' melly mi ellenünk 's a' mi országunk ellen szűnet nélkül

mozgásban van, világosságra fog jöni. Anglia gyaníthatóképpen nagyon hajlandó fog lenni, arra, hogy ezen dolog igen erőssen ne vitatódjék, ne vizsgáltsék, 's lehető halgatással elmellőztesék. “

Ezen tudósítást Londonban a' Ministeri Kurir is szórószóra kihirdette Jun. 30-dikán, a' nélkül, hogy ekkor valami megjegyzést adott volna hozzá. — Jul. első napján pedig ekképpen szoll a' dologhoz: — „Ha ezen emberekre valósággal reájok bizonyosodott az a' bűn, mellyel vádoltatnak, ezen esetben valóságosan hatalmat ad a' nemzetek' törvénye az Amerikaiaknak, arra, hogy őket a' mondott módon megbüntessék. Hanem az, a' mi ezen tudósításban erőssítettik, hogy ezen emberek Anglus Emissariusok lettek volna, néktünk nevetségesebb dolognak látszik lenni, hogy sem megczáfólasa végett, fontosabb vizsgálódásokra kibotsátkozni, méltónak tartanók. “ — Ugyan ekkor még egy más Amerikai tudósítást is közöl a' Kurir, melynek ez a' foglalatja: — „Midőn, így szoll a' Kurir' Amerikai tudósítója, a' Spanyol Ország: lőszék egygyet a' mi hazafitársaink közül fogságra tételett vala, egész nemzetünk háborgani kezdett: mostanában két Anglus megölettetik, 's még se' látszik, hogy tsak egygyikünk is nyughatatlankodna az ebből következtető dolgokra nézve; 's mi ennek az oka? Az, hogy most mi tselkedtünk igasságtalanságot, akkor pedig rajtunk történt igasságtalanság. “ — Ezen tudósításból azt hozza ki a' Kurir, hogy az Amerikaiak nyughatatlankodni kezdenek a' két, úgynevezett, Anglus Emissariusok' kemény megbüntetéséért. — Az Anglus Konzulnak Washingtonból hirtelen történt eltávozásáról, ekképpen szoll a' Kurir' Amerikai levelezője: — „Baker úrnak az Anglus Konzulnak Washingtonból lett elűtozását az Anglus Kabinét' bizonyos dolgokról

Hogy Bourdettnek ez a győzedelem, egy olly Kandidátus ellen, mint Maxwell, kinek választatásán a' Ministeri rész illy nagyon dolgozott, sok költségébe kerülhetett, könnyű elhinni. — Némellyek szerint tsak az olyan költségei, mellyek nem tilalmasok, a' mellyeket mindenek' tudtával szabad választók' verbuálására fordítani, 30,000 font Sterlingekre teltek. Ilyen szabad verbuálási költségek közé tartozik egyebek között, az, ha valakinek hátra lévő adózását megfizetik. Westminsterben sok szegény lakosok találtak, a' kik adózásaikat meg nem fizethetvén, nem állhattak volna elő a' voksolásra, minthogy a' törvények' kívánsága szerint ha az ilyen voksolási jussal bíró, de elszegényedett polgár, voksolni akar, előmutatni köteleztetik az arrol szolló megnyugtató irást, hogy az adót megfizette. Bourdett tehát azal az okossággal élt, hogy ezeknek hátralévő adójikat mind megfizette, 's háladatosságból ezek is mind reá voksoltak.

Szörnyű nagyon várta a' Londoni közönség ezen Westminsteri választásnak kimenetelét, kiváltképpen azért, hogy a' Ministeri Kurir egész az utolsó napig biztatta a' Ministeri részen lévőket, hogy reményességben meg ne lankadjanak, mert utoljára Maxwell fog győzedelmeskedni. Véghetetlen sok ember gyülekezett volt ki az utáakra; 's minden ablakok tele voltak nézőkkel, várván, hogy melyiknek vét hatot vagy vakot a' kotzka.

Ugy látszik, hogy Irlandiában még lármásabban folytak a' választások, mint Angliában, sőt nem tsak lármásan, hanem vérontással is. Egy Irlandus újságban ennyit említenek Droghedában: — „Tegnapotl fogva már három embereink ölettettek meg. Mintha vérférdőben volnánk, 's tsatározó mezőn állanánk, katonaság veszen körül minden felől.“

B é t s.

Azokra az idegenekre nézve, kik Amérikában a' Spanyol K. seregek által elfogattathatnak, ilyen megintó Hirdetés jöveki a' Bétsi Udvari újság hivatali szakaszában: — „A' Cs. K. Udvari Cancellaria' Elölülősége, azt a' Nyilatkoztatást közlé a' Cs. Kir. Titkos Udvari Státus-Cancellaria' részéről, az Alsó Austriai Kormányozó Székkel, hogy a' Catholicus Királyi Felség (a' Spanyol Király) kifejezett módon megparantsolta, hogy minden idegenekkel, kik az Amériki Spanyol birtokokban fegyvereskézzel 's az insurgens zászlók alatt elfogattatnak, mint azon tartományoknak, a' hol elfogattatnak, lakosaival éppen úgy kell bánni, 's azzal a' büntetéssel kell amazokat is megbüntetni, mint a' melly ezekre meghatározotva van. Ez a' Spanyol Kir. Udvar által tététt rendelés tehát, ezennel mindeneknek közönségesen tudokra adatik. Költ Bétsben, Jul. 7-dikén, 1818-ban.

Katalani*, a' híres* éneklőmester, a' mult tsötörtökön a' Baden i theatromon adott Concertet, mellyet Császár 's Császárné ő Felségek is megfizetelni méltóztattak jelenléteikkel, a' Parmai Hertzegasszony Mária Ludovika ő Cs. Hertzegasszonyságával, 's Ferdinandus Koronörökös ő Cs. Fő Hertzegségével 's az ott lévő más Fő Cs. Hertzegékkal egyetemben. Itt is nagy meglelégedéssel fogadtatott ez a' híres éneklőmester. A' Concertet az ide való közönség' kedves énekén: Isten tartsd meg Ferentz Császárt, végezte, 's ez által egész elragadtatásra indította a' közönséget, 's ezen kedves éneket még egyszer elől kezdvén, még nagyobb tapsolásra 's magasztaló kiáltozásra indította a' jelenlévőket.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

A' Bavariai Constituzióhoz tartozó Ediktumok' folytatása: —

A' folyó fél esztendei I-ső újsággal Julius' 3 - dikán elküldött toldalékban a' 475 - dik lapon félbemaradt Ediktum' folytatása: — 5) *dik Rész. Elegyes természetű tárgyakban.* 76. §; Elegyes természetű tárgyaknak azok nevezetnek, a' mellyek papiak ugyan, de a' vallást még se' voltaképpen illetik, 's a' mellett a' Státushoz 's a' lakosok' világi jayaikhoz valamelly befolyással vannak. Iae tartoznak, a) A' külső istentisztelet, annak helyét, idejét, 's számát illető minden rendelések, b) Az istentisztelethez (Cultushoz) nem voltaképpen tartozó pompáknak, proccessióknak, melleslegvaló ájtatoskodásoknak, czeremoniáknak, bútsuknak, és öszszetsatolódásoknak kevesítése vagy eltörlése, c) Papi társaságoknak vagy egyéb intézeteknek felállítatása, 's fogadástételeiknek meghatározása, d) A' Papi formáltatás, tartatás, 's büntetés' intézeteiknek Organikai meghatározása, e) A' megyéknek, espercségeknek, 's Parokhiáknak felosztása, f) Az egészséget illető politziának minden tárgyai, a' mennyiben ezek az Egyházi intézeteket is illetik. 77. §; Ezen tárgyak eránt semmi magános rendeléseket nem tehet az Egyházi Hatalom a' politikai tiszti kar részvétele nélkül. 78. §; A' Státus' világi hatalmát illeti az a' jus, hogy ezen tárgyakat il lehető rendelésekre ne' csak különös figyelmet fordítottson, hanem, hogy tulajdon rendelései által meg is gátoljon mindent, a' mi a' köz jónak ártalmára szolgálhatna. 79. §; Az Egyházi rendkívülvaló pompatartásokra, kivált ha ezeknek munkás napokon kellene tartatniok, mindenkor Királyi különös engedelem kívántatik.

4) *dik Szakasz. A' különböző Vallású Társaságoknak egymáseránt való állapotjok.* — 1) *ső Rész. Az Egyházaknak egymáseránt való közönséges Státusi kötelességeikről:* 80. §; A' Státusban fennálló Vallási társaságok egyenlő tisztelettel tartoznak egymáseránt viseltetni. Ennek megtagadásáért panaszolni lehet a' tisztviselőknél; 's a' védelmet nem lehet megtagadni: de ellenben semmi magasegedelem nem szabad. 81. §; Mindenik Egyház telyes bátorságot kívánhat a' maga Vallási foglalatosságaira nézve a' más vallású Egyházak' tagjainak minden megbántó tselekedeteik ellen. 82. §; Egygyik Egyházi társaság sem köteleztetik, hogy a' másinak külső istentiszteletében részesüljön. Egygyik Vallás' részesei se' tartoznak tehát a' másinak különös innepnapjait megtartani, hanem a' magok keresztényi foglalatosságait, kézi munkáikat, szabadon folytathatják, de a' másik rész isteni tiszteletének megzavarása 's azon tiszteletnek megsértése nélkül, mellyel egymáseránt a' 80 - dik § - phus szerént viseltetni tartoznak. 83. §; A' Státus' világi hatalmát illeti, hogy a' mennyiben a' különböző vallások' részesei között való tsendességnek és rendnek fenn tartatása kívánnya, az olyan külső foglalatosságokra nézve, mellyelnek az Egyházi dolgokhoz tsak történetyszerént való befolyása van, rendszabásokat tegyen. 84. §; Az olyan közönségesen bevett vallás' sorsosi, a' kik valamelly helyen semmi közönségi egyesületet nem formálnak, oda foglalhatják magokat az Ország' határain belől találtató valamelyik közönséghez, melly véleek egy vallású. 85. §; Az is szabadságokban áll, hogy az ő lakhelyekben lévő más vallású Papanak vagy Predikátornak hivatalos szolgálatajához folyamodjanak, mellyet ők a'

való utasításainak elkésése okozhatta. Az, a' mit a' Spanyol Agensek ezen városban elkövetnek, és az a' könnyűség, mellyel itt bizonyos személyeket megvesztegetni lehet, nem engedik, hogy azokra irás által kibotsátkozni lehessen. Baker úr, ki jól tudja, hogy miképpen folynak itt a' dolgok, 's jól ismeri az embereket: majd elő fog ő, ott a' hól kell, mindent adni, szóval. "

A' Times nevű újságlevelek, így ítélnek a' két Emissariusoknak történetéről: — „Hogy ezen emberek Anglusok voltak, nem lehetetlenség; minden országban származnak szerentse' vitézei 's kétségbe - eső (desperatus) emberek. Ha ezek a' magok' veszedelmére oly Hatalmasságok ellen, kik véllünk barátságban élnek; hadat folytatni akarnak, így őket egészszen által adja a' haza a' katonai 's hadi törvényeknek. Azt mindazonáltal mi tsakugyan tagadjuk, hogy ezen személyek Anglus Emissariusok lettek volna, 's egyszersmind a' Francis Proféta' Generálisságáról szolló Anglus Patenst illető mesét is, gyáva hazugságnak lenni nyilatkoztatjuk. Mi indíthatná Angliát arra, hogy az Indusokat oly hadakozásra ingerelje, mely által nékiek elkerülhetetlenül el kell nyomatatniok? 's mi szüksége is volna Angliának arra, hogy ezt tselekedje, mikor az Indusok külömben is eléggé felingereltetve vagynak az Amérikaikak ellen az által, hogy ezek az ő vidékeiket elvették? Angliának politikája azt kívánja, hogy ezen Indus nemzetek megkíméltessenek 's megtartattassanak; az Amérikaiké pedig, hogy őket hadakozásra ingereljék, azért; hogy őket egészszen semmivé tselessék. Ezen megjegyzésekből liki megítélheti, hogy mit kelljen tartani a' megíletett Emissariusokrol. "

Frantzia Ország.

A' Londoni Times újságlevelek'

írója ilyen nyilatkoztatást intézett - egygyik újabb darabjában Chateaubriand Frantzia Pairhez: — „A' Párisi újságok 's egygyik ott lévő magános levelezőnk, arról tudósítanak hennünket, hogy Chateaubriand úr, minket meg akar perelni, azért, hogy két levelet kihirdettünk, mellyekben az erőssítődött, hogy ő legyen azon kérelemnek egygyik írója, mellyet bizonyos Ultra - Royálisták a' Szövetséges Hatalmasságokhoz készitettek 's intéztek, azért, hogy ezeket arra indítsák, hogy seregeiket Frantzia Ország' szélső departamentjeiből ne' vigyék - ki. A' Chateaubriand úr' Charaktere (méltóságos hivatala) eránt egész tisztelettel visettetvén, szükségesnek tartjuk néki megmondani, hogy az az út, mellyen ellenünk megindulni akar, a' tárgytól nagyon eltávozó lenne, az itt következő okokra nézve. Mert először: Ha azért akar ellenünk pert indítani, a' mit nem gondolunk felőlle, hogy nekünk valami hárt tchessen, így célját éppen el nem érheti; mert mi ezen leveleknek kihirdetésekor. oly megjegyzéseket tettünk azok mellé, mellyek azt bizonyítják, hogy mi azon leveleket nem rossz célzással adtuk - ki. Mi azt mondottuk ezen megjegyzéseinkben, hogy nem tsudálkozunk azon, 's nem is gyalázhatunk azért senkit, hogy a' Chateaubriand úr állapotjában lévő emberek, a' kik tudniillik a' magok ellenségeiktől már ily sok üldöztest szenvedtek, mostanában, ha a' külső seregek az Országból kivittetnének, nagyon felelmeskednek, 's a' magok jövődő bátorságokrol rendkívül való eszközökhöz való nyulás által gondoskodnak. Hisze' ez a' megjegyzés elegendő bizonyossága annak, hogy mi nem ellenséges hanem sokkal inkább igaz jó indúlattal viseltettünk Chateaubriand úr eránt. Ellenben másodsor, ha oda céloz Chateaubriand úr, hogy az ellenünk folytatandó per által közönségessé tegye.

hogy ő tagadja azt, hogy a' Szövetséges Hatalmasságokhoz készítettett kérelemben részt vett volna: így nem kell egyéb, hanem hogy effelől tegyen bizonyossá bennünket levele által, mert mi, az ő szavára, azt is, hogy ő nem vett részt ezen kérelemben, éppen úgy közönségessé fogjuk tenni, mint az említett leveleket kihirdettük. 'S mit is nyerhetne egyebet ennél, ha megnyerné is a' perit? Ugy tselekedjék, mint néki tettük. "

A' Király néhány napoktól fogva a' St. Cloudi nyári kastélyba ment, a' hol nem rég nagy udvarlás lévén, Davoust és Suchet Marschallok is ott voltak az Udvarlók között.

Azon Frantziák közzül, kik a' Király' második visszatérése után az országból számkivettettek, még eddig Generális Dejean az egy és első, kiről már mindenek közönségesen tudják, hogy engedelmet nyert az országba való visszatérésre. Párisban lakik familiájával egygyütt.

A n g l i a.

Minister Canning szrenstsésen végre hajtotta Liverpoolban, hogy képviselőnek választassék. Gyakran intézett a' választás' ideje alatt beszédeket a' néphez. Egy versben így nyilatkozta ki magát azokra nézve, kik azt akarják véghez vinni, hogy minden Anglus férjfinak, a' ki 21 esztendőért, jussa legyen a' választásra: — „Ezen Reformatoraink, úgy mond, azt erőssítik, hogy ők sem a' Királyi hatalmat sem a' Pairek' kamaráját megbuktatni nem akarják; sőt úgy tettetik gyakran, mintha a' Korona és Aristoratzia eránt bizonyos tiszteletet mutatnának; tsak az alsó házat oltsárolják, mert ezt akarnák nagyon hatalmassá 's rettentővé tenni, 's a' mondott választási mód által akarják elérni célzásokot, azt tudniillik, hogy ezen ház-

nak oly nagy demokratikai erőt szerezzenek, hogy az Országlás' más két ágai a' Korona és a' felső ház, emez ellen semmit se tehessenek. Ha ők azt véghez vihetnék, hogy szigetektől álló országunknak minden férjfinai választói jussal birjanak, 's minden esztendőben új választás essék: nem lenne a' mi hazánk többé Monarkhia, hanem Demokratikai Respublika, melyben mint czifraság, egy gyenge Pair-kamara, 's tsupa kedvezésből 's ékességnek okáért, egy korona, fognának fennállani. A' Ministerium pedig, melyben én is ott vagyok, szerentsésnek tartja magát, hogy a' Pitt' systemáját követheti, 's nem kíván Anglia' boldogságára egyebet, állandó bölcsességét. "

Melly nagyon fontos dolognak tartásak az Anglusok a' képviselői választás' munkáját, tsak ez egy megjegyzesekből is meg lehet itelni, hogy Canterburyban, Lusington nevű Kandidatusnak pártfogóji, hogy annál több vótumot szerezhessenek neki, 's az ő vételkedő társa' pártfogójin annál bizonyosabban győzedelmeskedhessenek, kikészültek, hogy a' Frantziaországban, lévő Anglus armádától, azok a' Canterburybol való katonák, a' kik választói jussal birnak, akkorra hazájokba visszaütozzanak. Úti költséget is adtak nekik.

A' Westminsteri választás, melyről ily sokat olvastunk, Julius' 4-dikén délutáni 5 órakor elvégződött. A' vótumok' laistroma a' végső felszámláláskor így állott: Sir Romilly Sámuel 5539 — Sir Bourdett Francis 5238 — Sir Maxwell Murray 4808 — Hunt 84 vótumokkal, voltak beirattatva. — E' szerént tehát a' két elsők levének Westminsteri képviselők a' Parlamentum' alsó házában.

magok tulajdon vallási princípiumaikkal megegyeztetetőknek lenni tartanak, 's a' melly szolgálatot a' nevezett Papi személyek a' magok princípiumaik szerint megtehetnek. 86. §; ilyen esetekben azon más vallású Papnak kell kapni a' meghatározott stólat, ki a' szolgálatot tette. 87. §; A' helybéli Parokhiához ily módon hozzátsatolódó de más vallású lakosoktól mindazáltal semmi olyant nem lehet kívánni, a' mi az ő lelkiismeretekkel vagy pedig a' Státus' minden lakosainak szabad házi ájtatosságával ellenkezne. 88. §; A' közönségesen felvételt Egyházi társaságok' tagjainak szabadságokban áll, hogy magoknak akár-melly helységben Egyházi tulajdon közönséget formáljanak, tsak hogy az Egyházi Szolgáknak élelmekre, az isteni szolgálatbéli költségre, és szükséges házaknak építtetésére, módjok legyen. 89. §; Hogy azoknak a' száma, kik olly vallásra tartoznak, melynek részesei tsak házi ájtatosságot vagy magános istentiszteletet gyakorolhatnak, mennyire telhesen, a' nékiek adatott engedelen' oklevélből ítélthetik meg. Ők, azon helység' Egyházi szolgáinak hatalma által, a' hol laknak, a' nékiek adatott engedelen' értelmével 's céljával ellenkezőleg, se' nem kevesíttethetnek, se' egyébként meg nem károsíttathatnak. Minthogy ők a' helység' Egyházával semmi öszszekötetésben nintsenek, tehát az, ő rajtok, semmi parokhiális just nem gyakorolhat: de ellenben ők se' részesülhetnek azon Egyháznak jusaiban 's tulajdonaiban. —

2)dik Rész. A' templomoknak egygyütt való használásáról: 90. §; Ha két különböző vallású közönségnek van azon egy templomhoz része, mind kétjöknek jusaikat a' fennálló törvények 's egygyezések szerint kell legfőbbképen megítélni. 91. §; Ha, nem fognak ily határozások fennállani, úgy lehet gondolni, hogy mind ketten egyenlő

jussal bírnak. 92. §; Az ezen jusoldtal való élés felett támadható perlekedéseknek, ha ezeket a' részesek egymás közt való megegyezés által el nem igazíthatják, megítélése a' belső dolgokra ügyelő Ministérium elejébe tartozik, melly azt, a' környúlásokkal megegyező módon a' Státus' tanács elejébe bocsátja. 93. §; Ha pedig a' jöne kérdésbe, hogy valyon a' két vallású közönségek között egygyiknek vagy a' másiknak van-e jussa a' templomhoz, az ilyen perben a' rendszerént való bírakat illeti az itélettétel. 94. §; Ha ki nem jó, hogy mind két közönségnek jussa legyen a' templomhoz, fel lehet tenni, hogy az, a' melyik későbbre jutott az azzal való éléshez, tsak mint megmásoltatódható kedveskedést, úgy kapta azt a' másiktól. 95. §; A' sok esztendőig tartó egygyütt használás sem ad ennekutánna tsak magában clegendő és valóságos just a' templomhoz. 96. §; Hanem, ha ahoz, hogy a' két vallású közönség a' templomot, több esztendők óta egygyütt használta, még az is oda járul, hogy az ahoz kívántató költséget mind ketten adták, már ez indító okul szolgálhat annak gondolására is, hogy a' templomnak használásához későbbre jutott közönségnek is valóságos jusa van. 97. §; Valameddig valamelly közönség egy ily templomnak használásához tsak kérelem által juthat, mind addig engedelmet kérni tartozik az Előljárokto. 98. §; Mindenik közönségnek, mellyek valamelly templomot közösen használnak, mindenkor szabad ezt közönséges megegyezéssel felbe szakasztani, 's a' közös vagyont Kir. helybehagyással felosztván, magoknak különös istentiszteleti intézetet felállítani. 99. §; Megeshetik az ilyen megosztatódás a' Státus' hatalma által, politziai, vagy Státusgazdasági okokra nézve is, vagy pedig a' részesek' kívánságára. 100. §; Ha valamelly vallás' sorsosai semmi

tulajdon temetési helyet nem birnak, vagy pedig mikor megosztottak, effelől nem gondoskodtak, ezen esetben a' helység' temető helye, minden lakosok közös temetőjének tartattatik, 's az ehhez kívántató költségben is minnyájok illendő mérséklés szerént részesülni köteleztettek. 101. §; Egy Papot se' lehet kényszeríteni arra, hogy valamely nem az ő vallásán lévő meghalt embert, ennek Egyházi rendszabásai szerént temessen el. 102. §; Ha megkérettetik és semmi akadály által meg nem gátoltatik benne, hogy egy ily embernek temetésén megjelenjen, így néki a' szokott temetési fizetést meg kell adni. 103. §; A' templomok' harangjainak mindenik közönségesen felvétellett vallású Közönség hasznát veheti, a' maga temetési pompájában, ha az illendő fizetést leteszi. A' Státusnak ezen közönséges és fundamentomos törvényei, meghatározzák a' különböző Egyházi Társaságoknak egymáséránt való vallási állapotjokat, a' Státus eránt való tartozásaikat, a' Régensnek elidegeníthetetlen Felsői jussait, 's azt a' lelkiismereti szabadságot 's vallási foglalatosságok' gyakorlását, a' mellyek felől minden Bavarai alattvalók bisonyosokká tettek. Az Egyházi dolgokat illető egyéb belső 's tovább kiterjedő határozások, a' Catholika Egyházra nézve a' Pápával, Junius' 5-dikén 1817-ben kötött Concordátában, a' Protestans Egyházakra nézve pedig, az ezek eránt ugyan a' mai napon kiadatott. Ediktumban foglaltatnak be. Költ Monakhiumban, Május' 26-dikán, 1818-ban. — (A' többit. más alkalmatossággal).

lésével emlékezik a' Monakhiumban kijövő Nemzeti Ujság: —

„A' mi Constitutzióinkhoz, melynek Toldalékjai már most mind kijöttek, oda járult már most a' Koronaörökös ő Királyi Hertzegsége' abban való megegygyczésének örvendetes megjelenése is. A' közönséges levelek tsak nem régen is arról beszéllettek, hogy ő Kir. Hertzegsége Romából Görögországba fogná utozását venni, a' hova ő Kir. Hertzegségét, mint a' mesterségekkel bővölködő régiségnek esmerőjét 's tisztelőjét, heves vágyódás vonta, hogy a' régi Hellásnak emfádkban fekvő gazdagságait szemével láthassa. De Kir. Attyának ezen szavai, hogy ő Felsőge a' maga Bavarai hűséges népének Constitutziót adni, 's ezt az által még a' maga születésének emlékezet' napján (Május' 27-dikén) szerentséltetni kívánnya, még emez utozásnál is erőssebben vontak a' nemes Mittelsbacher-t vissza a' magahonnya felé. Ő Királyi Hertzegsége örömmel feláldozá a' meghatározott utozást Attya' kívánságának 's a' jó Bavarusok' boldogittatásának; vissza sieté Monakhiumba, hogy azon munkában részt vegyen, melly mindennek a' mi a' haza' egész és állandó boldogságát teszi, fundamentuma' megvetésében részt vegyen. A' Megegygyczési Oklevél által, mellyet ő Kir. Hertzegsége kiadott, Bavaría, a' minden boldogságok alkotmányá' fundamentumának uj megerősítettést, 's azon atyai országglás' módjáért, melynek ő a' külső inségek' legzavarosabb idejében is, szeretett Királya' kegyelméből örvendezett, egy újabb kezességet, kapott.

Magyar Ország.

Azon helybehagyási Oklevélről, melly a' közelébb költ M. Kurig' 27-dik lapján találtatott, 's a' melly által Bavaría' új Constitutzióját a' Királyi Koronaörökös is jóvá hagyta, ily szíves buzgóság' kiön-

Ő Cs. Kir. Felsőge méltóztatott a' Bagoss és Nagy Károly között lévő posta-utat, Julius' 1-ső napjától fogva 1 státziórol $1\frac{1}{2}$ -re határozni.

A' Budai újság említi méltó sajnálkodással, hogy e' hónap' 13-dikán egy aszszonyember a' hátán nagy motyó sőt vivén a' hidon állal, a' híd' kollátjához támaszkodott nyugodni, a' motyó azonnal, melly a' nyakába volt kötve, ötet hátrafelé a' vízbe rántotta 's oda fullasztotta.

H i r d e t é s

az Erdélyi Kir. Thesaurariatustol.

Ő Cs. Kir. Apostoli Felsége méltóztatott kegyelmesen meghatározni, hogy az Erdélyi N. Fejedelemségben az alább megnevezendő Kamarális és Fiscalis jószágok kiadódjanak (conferaltassanak) úgy mint:

Alsó Fejér Vármegyében: A. Krakko, Tibor, Királypataka, Magyar 's Boros Eotsárdban lévő Fiscalis részek; és a' Szent Benedeki, 's Magyar Igeni Fiscalis Részjóságok.

Belső Szolnok Vármegyében: Somkut nevű Kamarális Hellység, és Böerfalva, Hollomező, Alsó Szőlts, Tökés, 's Disznopatak nevezetű Részjóságok.

Boboka Vármegyében: A' Kötkei, és Mikolai Részjóságok.

Fogaras Földin: az Alsó Kománni Fiscalis Részjóság.

Thorda Vármegyében: az Oláh Bölkényi Fiscalis Részjóság.

Rüküllő Vármegyében: az egész Potstelli Kamarális Hellység, a' Martontelli Részjósággal együtt.

Kolos Vármegyében: A' Kötelen-di, Felső - Zsuki, Nemes, vagy Oláh Zsuki, 's Felső Szováthi Fiscalis Részjóságok.

Hunyad Vármegyében: A' N. Rápolti, Illyei, Szatsali, Rea-Csopcai, 's Szentpéterfalvi, Fiscalis Részjóságok.

Kraszna Vármegyében: a' Borzási Fiscalis Részjóság.

Udvarhely Székben: A' Parajdi Fiscalis apró Fundusok.

A' kérők, 's kedvellők kérésseket N. Szebenben az Erdélyi K. Thesaurariatustól beadhatják.

A' kiadásra vagy collatoria megnevezett Helységek, vagy Részjóságok álló részeit külön külön, úgy a' Conditioikat is, mellyek mellett adódnak, meg lehet látni N. Szebenben, a' Kir. Thesaurariatustnál, a' szerént a' mint a' mnnkában lévő Conscriptioik, és aestimatioik részenként elkészülnek, 's beadódnak.

Tudományos Dolgok.

Bétsben az ifjabb Doll Antal Könyvárosnál, in der Bischofsgasse, dem grossen Federhof gegenüber, 's Magyarországon is minden könyvárosoknál, található ezen egészen új munkát:

Ungerisches Staatsrecht

Szerzette *Gustermann Wilhelm Antal*, Cs. K. könyvcenzor, 's a' Cs. K. Thérésianumban Törvényeket tanító Professor.

Első Kötet; nagy 8-tzad rétbén; kötetlen 5 for. befértelve 5 for. 15 kr.

A' boldogult II-dik Leopold Cs. és K. Király a' Bétsi újság által (Dec. 8-dikán 1790-ben) hirül adatta, hogy Bétsben kathedra fogna az Austriai Monarkhia Státustörvényének taníttatására felállítani, melyre nézve azok, kik azért *concurrálni* akarnak, kézírásaikat nyujtsák be. A' Szerző a' Státus' Törvény' I-ső Részét 1795-ban nyomtatásban kiadván, azon kérése mellé, hogy ezen tanítói széket adják neki, a' II-dik Részt is oda tette, melly a' Magyar Státustörvényt foglalja magában. A' Bétsi Universitát' helybehagyását mind két, a' utasodik Rész pedig a' külső tudós újságok' helybehagyását is megnyerte. Minthogy pedig azólla a' politikai történetek a' dolgok' állapotját megváltoztatták 's a' Szer.

zö más törvénytanióit székét kapott, ő ar-
ra határozta magát, hogy csak a' Magyar
Státustörvényt dolgozza újabban ki, 's
azt a' tudós világnak, megítélés végett,
elejébe terjeszse.

Már II-dik József Császár kiszabta
vala azt a' módot, melyhez magát an-
nak, ki a' Magyar Státustörvény tanítá-
sára könyvet ír, mihez tartani kelljen
magát. A' Szerző, ezen előttünk lévő,
nem éppen katedrai tanítói célra irt
munkáját, ezen Felsőleges Utasítás lelke-
vel megegyezőleg, a' következő Systema
szerént készítette. A' Magyar Státus-
törvény Ideáját, kuffejeit, a' segéd-tu-
dományokat, 's annak culturáját magá-
ban foglaló bevezető beszédnek előreb-
otatása után (§§. 1—19), hét Szakaszok-
ban adja a' Szerző, ezen Tudományt elő,
ugymint; az I - ben a' Magyar Státus'
vidékeit, a' II-dikban a' Státus' lakosait,
III-dikban a' Királyt 's annak attribú-
mait, IV-dikben a' Felsőg' jusait 's azok-
nak gyakorlását, V - dikben az abból fo-
lyó Országlási alkotmányt, *Constitutzi-
ót*, VI-dikban a' Státus' organizáltatá-
sát, 's a' VII-dikben végre, Magyarországnak
külső Státustörvényét.

Minthogy a' Szerző a' maga nyom-
tatásbau kiadott munkái által: *Versuch
eines Oesterreichischen Staatsrechts,
Privatrechts-Praxis, Oesterreichisches
Kirchenrecht, a' Filangieri della leg-
islatione Scienciájának fordítása,
Preussens Geschichte*, kiváltképpen pe-
dig, *Abbildung der Verfassung des Kö-
nigreichs Ungarn*, a' tudós közönség'
helybehagyását megnyerte, remélhet-
ni, hogy az előítélettől szabad Olvasók
ezen munkáját is kedvesen fogják fo-
gadni.

Továbbá találtnak ugyan ott ezen em-
mű könyvek: —

Die Ausbildung der Verfassung des Königreichs Ungern;

Gustermann Wilhelm Antal Cs. Kir.
könyvczensor által, 2 Kötet, nagy 8.
rétben, Bétsben 1811. 8 for. — Ezt a'
Szerző az Ország' Historiájából és törvé-
nyeiből készítette.

Monumenta Ungarica.

Kiadta Engel Kresztel János, nagy 8-
tad rétkben, ugyanott, 1809-ben, 5
forint.

Geschichte des Freystaats Nagusa,

a' környékkel és két pénz-rajzolatokkal.
Készítette Engel Kr. János, nagy 8-ad
rétben, ugyanott, 1807. 4 for.

Kleine Geographie des Königreichs Ungern,

Legbizonyosabb kütfölkéből összeszedte
Link Tódor, nagy 8-tad rétkben, ugyan-
ott, 1 for. 50 kr.

Kleine Geographie des Großfürstenthums Siebenbürgen,

Legbizonyosabb kütfölkéből összeszedve,
ugyanott, nagy 8-tad rétkben 1817. 1
for. 50 kr.

Reisebemerkungen über Ungern und Galizien.

Készítette Bredetzky Sámuel, Lembergi
Superintendens, ugyanott, két rétre met-
tett képpel, 1809. 6 for.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Jul. 17-dikén 244 $\frac{1}{4}$ — 18-dikán 244 $\frac{1}{2}$ — 20-dikán 244 $\frac{1}{2}$ — forintot.